

7723

కవిగళాను -

- గంగ గళామ

మడకాను

గంగ వర్

బ్రితేషన్స్

“ క పి గ ం గ న్న ”

(మరోవంద పద్యాల గంగరాముడితో)

గం గా ధ ర్

ప్రచురణ
0
వైద్య ప్రతులు

ఎనిమిది
అడ్రాలు

ముద్రణ
పద్మశాలి ప్రింటింగ్ ప్రెస్.
హైదరాబాద్

నవ్యాంధ్ర సాహితీ నవకమ్మ నెడకమ్మ
 గ్రంథమ్మ రచియింప గర్త యెవరు
 లోకాల నూగించు శోకాలు తనజీవి
 తముగాగ చరియించు ధర్మియెవరు
 బ్రహ్మాండ మెదులైన బరిలోన వెనుకంజ
 వేయని సాహిత్య వీరు డెవరు
 హృదయ మ్రొము వీడి నదయ్యడై నిష్ఠుల
 పంతాలు నెగ్గించు పంతు లేవరు
 అట్టి మా గురుమూర్తికి ఆంధ్రుని
 నాకు కైత ధన్యు చెప్పిన కురుగంట
 సీతరామ భట్టాచార్య శేముపీ దు
 రంధరునకు నిచ్చితి భక్తి ంధునముగ

శతకం అనగానే, ఏ దేవుణ్ణి మోదనో, కనీసం ఏ లులూ
యంబూదనో, వ్రాయడమే ననుకుంటారేమో! అదీకాదు-
లేక, కొందరువ్యక్తులను అధిక్షేపించడానికో మాత్రమే
కాకుండా, మనసంగతులు-అంశం సంగతులునున్నా, చెప్ప
కోవచ్చు నంటున్నాను. అయితే, ఈ విషయం ఎంతవరకు
సాధించాననే నిర్ణయం, చెయ్యవలసింది నేనుగాదు గనక, ఆవిష
యం అసలు ఎత్తుకోను. కొత్తదనం Technique లోగానీ,
Direction లో గానీ, ఏమన్నా ఉంటే, అది ఎలాగూ, పుస్తకం
చదివేప్పుడు తెలుస్తుంది.

ఇవా, ఇంకీ చెప్పాలనకున్న విషయమేమంటే:-

మనందరికీ, ప్రతిదాన్ని, కేవలం పుస్తకాలతో సుధ
వించిన, లేదా సంక్రిమించిన, ఏదోఒక కోణపు సాంస్కృతిక
దృష్ట్యామాడ్డం అలవాటైపోయింది. ఇది, నా పార్శ్వనంటాలో,
మీ గాఢ్యవే అనుకుంటే, ఈ నాటిపరిస్థితుల సమగ్ర
దృష్టితో, చూడవలసిన అనిపించుకుంటుంది. —

ఇవా, శాశ్వతత్వాల తాలూకు తప్పనిభర్జనలు ఎలాగూ
భేలిచావవు గనక, ఒక వేళ ఏమన్నా వ్యక్తిగతమైన సమస్యల
మూలంగా, Permanency తాలూకు Conviction అంటూ

ఉండడం సంభవించినా-అది సంఘానికి అవసరమైన విషయం గనకా, ఆ సంగతి వదిలేద్దాం.

పోగా, ఇందులో కొంతమంది చచ్చిపోయిన వాళ్ళ తాలూకు ప్రస్తావనలు, వాళ్ళు చావక ముందే వ్రాయడం జరిగింది.

మరో విషయం—

సాంతం చదవకుండా, అభిక్రమాలనుకూడా ముళ్ళోగా పారేయకండి ! విమర్శించినా, ఆకర్షితం లాగినానే గానం లాగా, ఆసాంతం చదివి చేస్తేనే, దానిలో దమ్మంటూ ఉంటుంది.

నచ్చిందా-మరోసారి చదవండి! విషయం తెలుసుకోండి!

లేదా!-విసిరిపూర్వం పారేయండి !

అంతే! కానీ,

చదవకుండా విడవొద్దుసుహా !

హైదరాబాదు }
1-మే-1951 } త్రిపురనేని బాలగంగాధరరావు.

దివిజ లోక భయంకర పవరమిద్ది
మనుజ భుభంకరానంత మధనమిద్ది
రక్త జలపాత మేళన రాగమిద్ది
అగ్ని నింహాసనాసీన రాజ్ఞి ఇద్ది

“కవిగంగన్న”

అతిగా నీతులు జెప్పెడి

మతి బోయిన పండితులకు మతి తెప్పించున్

మతములు చచ్చిన మానవు

కతలను వినిచెడి శతకము కవిగంగన్న 1

దేముని గొలిచెడు వారికి

గోమయమే బుర్రను గలుగున్ లేకుంటే

దేమిడు శాసకుడైనన్

తానము భువి నెట్లు గలిగె కవిగంగన్న 2

సత్యగ్రహమే నిత్యము

సత్యము దిప్పెడు సరునకు సద్గతి గలుగున్

భత్యము కొరకీ భువిలో

గత్యంతర మేమి గలదు కవిగంగన్న 3

మనిషికి పశువుకు పేడా

మనగలుగుటలో పలికెడి మననెగద

మనస్సే అంతకు మించిన

ఘనతలు లేవని యెచుగుము కవిగంగన్న 4

జరిగిన రోజుల మంచిని
 జరిగెడు పాపపు దినాల సంతల పోకన్
 తరిగెడు సారకాయలలో
 కరుగని నవ మాన్దణమిది కవిగంగన్నా 5

లలనా రాజ్యము వచ్చును
 సలలితముగ నేలుదురిల సారస నయనల్
 కలగాదిసి సత్యమ్మే
 కలికాలమ్మని తెలియుము కవిగంగన్నా 6

వాత యుగంబో మనిషికి
 సీతయే చిత్తునదంట నిశ్యమ్మొకటై
 రోత నించెడు దానిని
 భాతయి తేయును పోవియె కవిగంగన్నా 7

కొత్త యుగాలకు నాటిరి
 విత్తులు పూరించినయ్య విప్లవ శంఖాల్
 రిత్తిగ పోజాలసి యీ
 కత్తుల కెదురేడు గలదు కవిగంగన్నా 8

తెలివి గలుగు నుద్యోగికి
 కలనై నను చిత్త జపము గారించని బో
 ధలలో నిండిన వానికి
 కలియో గంటయొ దొనుకును కవిగంగన్నా 9

కలవారి సొంపులెరుగన్
గలమే పెరవారియింట కాటకిమైనన్
విలయమైనను గానీ
కలనాదములే నెలంగు కవిగంగన్నా 10

రుసరుస లాడుచు బుచ్చిని
పసరము నూగమ్మునకరి మరిమరి వెదకున్
ముసలికి బుద్ధియు నస్థి
కసపు మెసపు చున్నపోతు కవిగంగన్నా 11

యువకత్వములో హృదయము
నవనవలాషన్ గలిగిడి నశ్వశ్శానీ
కవకన వుండెడి నెత్తురు
కవితకు కావలయు నివి కవిగంగన్నా 12

యుగసంధిలోచ మనుష్యులు
భగభగ మండెడి నాననూని భోతముగగన్
వగతో దెచ్చెడి నశ్వత
ఖగపతి దెచ్చిన యన్మృతియు కవిగంగన్నా 13

జననము చిశమే మరణము
జన్మోడనె గలిగియుండు చనిపోయినచో
తినలేవు ఏవు విఖ్యము
గనుకే తినునయినచో కవిగంగన్నా 14

మరణము వచ్చినదంటే
 తిరిగి జన్మించుటలులేవు దేవునికైనా
 తరమే లెక్కలువ్రాయుగ
 కరణాలెందరు గలిగిన కవిగంగన్నా 15

బుద్ధి సగం తినివేసిన
 పెద్దల చూపులు తలపగ బేరముపై నే
 మిద్దల నన్నుచు నెగిరెడి
 గద్దికు చూపెక్కడుండు కవిగంగన్నా 16

హస్తము శోకము గలిసిన
 కరకుడే వేసికల్ల కానుచు రేగన్
 శీర్షము లొడ్డడి విస్లవ
 ఘర్షణ తప్పక చరుగును కవిగంగన్నా 17

నైతే జనులచు బ్రతికిం
 చే తండ్రిని వాగువారు చేలోపంటల్
 రాతాలకె పోవు రయిత
 కాలర మించుక పకవలె కవిగంగన్నా 18

కూళి యనగా లోకము
 పాలించెడి భావములకు మన్నధుడే ఆ
 కూలీయే లేకున్నా
 భాళీయేగద జగత్తు కవిగంగన్నా 19

గొప్ప తనమ్మే మనమై
 చెప్పలు మోయించుకొనుట చేదంటావే
 తప్పనుమా నూతులలో
 కప్పలు కావలసినన్ని కవిగంగన్నా 20

ధర్మము ధర్మమ్మని యీ
 మర్మము లెందుకు సుఖాన బతుకగలేవా
 చర్మములో చచ్చే నీ
 కర్మకు నేనేమిజేతు కవిగంగన్నా 21

భాషాదాస్యం చేసే
 తాషామరపా కవులకు ద్రావకమిస్తే
 రోషా లెందుకు వచ్చును
 కాషాయ మపేళ్ళరులకు కవిగంగన్నా 22

లేనితనంలో ఊహలు
 కానీకొక్కటై కలుగును కడకా బుద్ధిలో
 బోణీ లేకుండా నే
 కానీ కరువై నశించు కవిగంగన్నా 23

మోషే టుంగు నే రేచ్చే
 సాషాణము టుండరాదు మానవులంతా
 వేషాలు మార్చుచలెనా
 ఘా షాంమైజనులపోల్కి కవిగంగన్నా 24

పంధాలన్నీ చక్కటి

కందాయములో పడినవి కాదెను గోతుల్

రంధులలో జొర వాడెను

గాంధీభర్తలు నీవోయి కవిగంగన్నా

25

బెంగాలీ ధిక్కుతో

ఒకశక్తివగా ముచురును నీవేళ్ళెత్తి

భంగులు తొగుదు రరిగా

ఖంకాలైపోయినాను కవి గంగన్నా

26

రమ్యమై ప్రస్తుత సరి

గమ్యమై ప్రస్తుతం కాలుష్యములన్

సావ్యముగ గడిచినది

కమ్యానిమే నెలయును కవిగంగన్నా

27

భేషజులు సోపరిస్తుకు

వేసము సిసివారణలకు భేషజుల కంటన్

ఘోరా విప్లవ కైకి

కామాయము కవిగంగన్నా కవిగంగన్నా

28

కోర్కె తిండికిదేదా

మన బిర్లాబాస మనుషుల కింకో

జాన ఫివా లేదు

కనెజీ లాను మన కవిగంగన్నా

29

దుర్జాతిః ధనసంపద

సర్జనులకు మందులిచ్చు సంస్థలో సమయిన్

పర్జన్య సహితమేఘుని

గర్జారావళు కిబళము కవిగంగన్నా

30

ఈలోకం సన్నెందుకు

కాలోరగమై బుసబుస కాటందును ఈ

హాలాహలాన్ని మ్రింగెద

కాలానికి ముందుగానే కవిగంగన్నా

31

పండిత నెహ్రూప్రేరిట

ముండిత శిరః లో సెలంగె మూగజనముల్

భండనమందున వీరిని

ఖండనమొనరించి వీరు కవిగంగన్నా

32

పట్టాభి షోడ ష్టా

పట్టాల్ పట్టడి మహాముఖుల సర్వగ శేష

గొట్టామైపోయిన భూ

గిట్టా తెలియంగలేకు కవిగంగన్నా

33

సర్పారు పశులును నా

మర్దా పని చేయలేకు పరిగెవళ మీ

పరా యోధుల దొంగిను

గిరనునై చేయిస్తో కవిగంగన్నా

34

జంతు నశించెడి నూతన
 బింకముతో వికృమించి బిచ్చపుమనిషై
 పంకా దిప్పిన నీరవ
 కంఠాళమె ఓవ్ల వించు కవిగంగన్నా 35

నేతాజీ బోసంట
 పాతాళము తల్పజేసి పాపపుబుద్ధుల్
 పాతరనొక్కి చరిత్రల
 కాతాళను మించెనంట కవిగంగన్నా 36

వస దాగినట్టి పిట్టలు
 పసనీడిన పాతభావ వాసనతోడన్
 విన విన వాగెడి మృత్యులు
 కనరు గలుగు రోజులోయి కవిగంగన్నా 37

పరహితమే స్వహితముగా
 పరకార్యము లోర్పువాడు భారవిషణ్ణా
 పరమొంద డెన్న డేని ని
 కరమీ బుద్ధియె జగాన కవిగంగన్నా 38

చెదలు చెదలుగా బుట్టిన
 కథకులతో పోల్చవద్దు ఖండనకవితా
 మదమెక్కిన సింగమ్మిది
 కదనానికి సిద్ధమయ్య కవిగంగన్నా 39

తెలుగు తనమ్మే భయమై
 చెలగెన్ మహనీయమంత్రి⁹ ఖర మనముల్
 కలగెన్ మహాన్నతపదవి
 కలదు త్రిలింగరుధిరాన కవిగంగన్నా 40

చండప్రచండ విప్లవ
 భండన మొనరించుకత్తి మాదేనోయీ
 మొండీ ఎరుగము మమ్మల
 గండర గండాధునించు కవిగంగన్నా 41

పాతకు బైబై చెప్పే
 మోత కులిక్కిపడుటేల భోషాణములో
 నీ తలదూర్చి వినుము వి
 ఖ్యాతమ్మగుసట్టి బోధ కవిగంగన్నా 42

పేలవమై మనబ్రతుకే
 గోలయిపోవును మనసొక గూడె పోవున్
 మేళమురా మనుషులకీ
 కారేజీ చదువువద్దు కవిగంగన్నా 43

రొంపిని గలకార్చికులకు
 తెంపరులై గొడ్డుచావు దెచ్చుట కన్నం
 తెంపిన చరిత్రకీ భూ
 కంపాలే సాక్ష్యమంట కవిగంగన్నా 44

నవ్యత కొరకై బాధలు
 భవ్యచరితులే పడవలె పాపండునరుల్
 దివ్య సుధీమయ జీవిత
 కావ్యము వ్రాయంగలారె కవిగంగన్నా 45

తెల్లని టోపీ దాలిచి
 చల్లగ మాటాడువారు సైతానులురా
 కల్లంగడి సంస్థలురా
 కల్లసుమా నమ్మరాదు కవిగంగన్నా 46

చర్మము వర్మలు లొకటై
 ధర్మము తనజీవితాన్ని తొప్పుకుతినగన్
 కర్మమ్మని యేడ్పుటయే
 కార్మిక జీవన ఫలితము కవిగంగన్నా 47

వీరే ప్రజలే రాజులు
 వీరీ ఇతరులనును జన మెదురుకొని పే
 వారే దోతులు మసలను
 కారాగారముల లోకి కవిగంగన్నా 48

పొచ్చిన శౌర్యం మాదే
 చచ్చిన భానములు మీవి సాంతమురెంపూ
 గుచ్చెత్తినచో పుగెడి
 కచ్చకు ఫలితము చర్మిత కవిగంగన్నా 49

ఎవడీ లోకమై నును
 పవరపు సందున నమయము వ్రాసెడి దైవర్
 అవనీ జనములు వానినె
 కవనాధీశునిగ నెంచు కవిగంగన్నా 50

ఎరుపంటేనే భయపడి
 పరుగెత్తెస్తారు గాని మనుషుల అందా
 లెరుపేనని యెచ్చెదరీ
 ఖర నిర్వాణ సుఖమేల కవిగంగన్నా 51

ఆడతనానికి నూత్రపు
 తాడు బిగించుటలు దక్క ధర్మము లేదన్
 గోడు వినిపించె నెవడో
 గాడెక్కిన ముండమోపి కవిగంగన్నా 52

అరవిందునిలో గలదట
 పరమార్థము డోకువచ్చి భారతమతమే
 సిరమట వేదాంతముగో
 కరణపు లెక్కెంచుకోయి కవిగంగన్నా 53

రదనాల్ బిగియించెడి నా
 క్కదనము సిద్ధించిపోయె కంశీరవముల్
 మదగజములపై నగిలెడి
 కదనము లేకున్న నేమి కవిగంగన్నా 54

కురోజ్ ఎరోజ్
 ఛరున లేస్తే కవిలలు చదువుకునేస్తే
 మురో కుయ్యో యనవలె
 కర్రల పెత్తనపు జనులు కవిగంగన్నా 55

శోకం నేనై మరి నా
 తోకలు మీరై జ్వలించు తోర్ణాలకు పా
 రా కాయినై నేనొక
 కాకాసుర కర్ర మొద్దు కవిగంగన్నా 56

ఎందుకు మనకెందుకు ఈ
 మండగొడి నడకల మెదడు బాధితశోకాల్
 ఒంధించే మొద్దిది ఈ
 కందుకమున్ పగలగొట్టు కవిగంగన్నా 57

ఈ కోపాలెందుకు ఓ
 మేకల్లారా తలకొక మేకై మీకో
 బాకై పోతాననియూ
 కాకోదర మండవరపు కవిగంగన్నా 58

మతరాహిత్యము వస్తే
 వెతలన్నియు బోవునుగద వెత్రితనమ్మొ
 మతసామరస్య బోధము
 గతిపోవగ త్రాగు గుడి కవిగంగన్నా 59

పరభాషలు మనకొద్దీ
పురుగులు వదిలేముడంచు భోరున జెప్పే
స్వరములలో వినబడు నీ
కరికర వర్షైందుకంట కవిగంగన్నా 60

ఛెంగున నే దుర్జాతుల
సంఘముపై దూకితేను శాస్త్రుల బుర్రలో
డంగైపోతే అంతా
ఖంగులు తింటారీదేల కవిగంగన్నా 61

వమ్మయిపోయిన అతి భా
రమ్మయి పోయిన బ్రతుకున రంగము తెలిసెన్
నమ్మది నరుల కబద్ధం
కమ్మని వస్తువు జాన కవిగంగన్నా 62

మానవుడికి మహా నూ
న్యానికి సంబంధము తెలియాలంటే ఈ
సోనా లెండుకు హృదయ
గ్లానియే దీనికి నికషము కవిగంగన్నా 63

ప్రళయం విలయం అంటే
ప్రళయం వస్తుందటోయి పాసిన బుద్ధుల్
జ్వలియింప జేయు సుగం
కలనా రంగములు లేక కవిగంగన్నా 64

నవ్యాంధ్రకవి హిమాలయః
భావ్యుడు శ్రీశ్రీని బట్టి బారలు చాస్తూ
సవ్యం తెలియక వాగే
కావ్యజలకు సిగ్గు లేదు కవిగంగన్నా 65

శ్రీశ్రీ లోనన్ కవితా
ఘశ్రీ లింగన కవులిట గలరీనాడే
విశ్రాంతిస్తే మా ర
క్తస్రావము ఫలియించు కవిగంగన్నా 66

పంతులు వేస్తూ ఈ చే
మంతులవలె వాడిపోవు భావశిరాలన్
బంతుల మాదిరిగా చిరు
గంతులు వేయించ వత్తు కవిగంగన్నా 67

పరవనితా గమనమే
పరకాయంలో ప్రవేశ వాక్యార్థమురా
పరమూ నిజమూ తెలియని
గరితల కిది మోక్షమనిరి కవిగంగన్నా 68

మారేజీ ఏదైతే
పోరా పక్షి యనెదరు పొట్టలు నిండే
మారేజీ నాకు మోటర్
గారేజీ లాగ ఉంది కవిగంగన్నా 69

నేకాక గోళాన్ని సుహృ
 ద్ధానాంకిత జయ శిలీముఖాన్ని అనంతో
 డ్వే నాకైన నిషానా
 కానన మిది యొక సవాలు కవిగంగన్నా 70

ఆస్తిక వాదం సాగర
 శోస్తాలన్నీ కలంచ గూడెను ఆ యీ
 మస్తులు పోవలె గాకే
 గస్తీయో కాదికపని కవిగంగన్నా 71

హృద్భారము మెండగుచున్
 మృద్భావముతో గవయగ మీ కళ్లల్లో
 సద్భావాలన్నిటి జ
 గద్భిబము తేలి యూదు కవిగంగన్నా 72

దక్షిణ భారతభువిలో
 దక్షిణ నాయకులు లేరు దక్షిణ పాతులో
 భక్షణకూ రక్షణకూ
 కక్షలు పెంచుట గలదిట కవిగంగన్నా 73

త్యాగం అంటే ఆరం
 రోగమ్మని తెలుసుకోండి రోగి స్వార్థం
 త్యాగంగా కనిపించును
 కాగా రోమాలు పెంచు కవిగంగన్నా 74

పల్లెలో సౌందర్యం
 చెల్లాచెదురుగ గలదట చేతము బెదిరిం
 దల్లా ఈ వాక్యం ఒక
 కల్ల నిజమెరిగితిమేని కవిగంగన్నా 75

వేదిత రోదస్సూ సర
 మేధస్సూ కలిసిపోవు భీకర సమరం
 బాధామయ లోకానికి
 కాదంబరియై నిలిచెను కవిగంగన్నా 76

చర్విత చర్వణ రచనల
 దుర్వార ప్రతిభ తోడ దూరము సేయన్
 సర్వాంధ్రులకై చేసెద
 గర్విత కవితా ప్రతినలు కవిగంగన్నా 77

ఈ విశ్వాంబర వీధిని
 ఏవో విహరించునూహ లేవో బాధల్
 లానా లా ప్రవహించును
 కావికి పూత కనుపించు కవిగంగన్నా 78

కాలానికి కల్లెం వే
 యాలని వేవే చదివితి యూర్ ఈ నెంబర్
 మేలే ఇందుకు ముందొక
 గాలా నే వేయుచుంటి కవిగంగన్నా 79

ఎందుకనా ఆ కాలపు
కందుకమును గాల మంటగా కల్గెం నీ
వందిస్తే పోగలదా
కందేట్లు బిగించెద మరి కవిగంగన్నా 80

నాకేదో ఒక లోకం
ఈ కష్ట సుఖాల లోక మీ భూలోకం
రేకే చాలంటానికి
కాకుల్లా వెతకలేను కవిగంగన్నా 81

కష్టమో నిష్కారమో
ఇష్టము నాకీ జగమ్మె హృదయాలన్నీ
భ్రష్టాయువులై కరగున్
కష్ట సుఖాల రతిలోన కవిగంగన్నా 82

మన యీ శరీరము పనే
జనుల కుపకరించు సైన చటల్లారా
వినుడీ సత్యము వారాం
గనయే త్యాగాత్మ యగును కవిగంగన్నా 83

అదిగాదు స్వార్థమంటే
రొడరొడ గా నేడ్చువారు చూపించేలా
మదమెత్తి ప్రజా రక్తాం
క ధనము నాశించుటయ్య కవిగంగన్నా 84

ఏ బాటా లేని పురా
డాబా ఇటుకల కలుపుచు టంకారించే
మా భారతీయులు నిజం
గా భారము గాదు భువికి కవిగంగన్నా 85

విలయాక్త సిక్త మధురాం
చల రక్తాశ్రువులలోన జారిన చేలాం
చలము సరిదిద్దుటే నా
కలమొనరించు నవగీతి కవిగంగన్నా 86

నీతిని అవిసీతిని మన
జాతకమున రంగరింప చాలా తెలిసెన్
నీతులనే గోడలపై
కాతాయో పరమ బూతు కవిగంగన్నా 87

వెనకా ముందూ సరిగా
కనలేరీ అర్థడాగ్గు కాల భ్రమణా
వ్రణములు యీ భక్షలనో
ఘన జనతా వారగొట్టు కవిగంగన్నా 88

నే పిలుపిస్తే వచ్చును
శాపాలెన్నున్న నేమి సమరతురంగం
సోఘాల్లో నిదురించే
కాపీనులపై కుగగక కవిగంగన్నా 89

ఆర్చవారా ఆప్పలు

తీర్చవారా అనంత దేభ్యల్లా యీ.....

చర్చందుకు నా సిగరెట్

ఖర్చుల లెక్కల మీకు కవిగంగన్నా

90

వెన్నెముక లేక భాషను

సున్నము సున్నముగ జేయు సుకవీశ్వరు డ

న్నన్నా సాహిత్యములో

కన్ను చెర వదలని వనిత కవిగంగన్నా

91

చరమాంకము ప్రారంభం

చిరి దైవానికి జగత్తు చేతన మయ్యెక

భరత వాక్యము నేనే

కరమెత్తి రచన మొనర్చు కవిగంగన్నా

92

అల్లరిగా ఈ లోకా

న్నుల్లన మాడెద మిక జగదూరువులన్నీ

ఛెళ్ళున మోగే లాగా

గల్గంతై పోయి తీరు కవిగంగన్నా

93

మార్పంట తెలియని ఓ

సర్పాలూ నా జవాబు శాసన మిదిగో

దర్పపు మీ పైతు కారిన

కర్పూరం లోని కంపు కవిగంగన్నా

94

బిత్తరి చూపులతో యీ
మెత్తని మాటలివియేల మీకిక జడవం
నెత్తుటి వాకలు నింపెడి
గత్తర వోలె నురికెదము కవిగంగన్నా 95

అల్పబేబ్బ మాకున్నది
నిబ్బర మెనటి గుండ నీతియె మేమన్
డబ్బా గొంతుల లోనన్
గబ్బే గంధమనిపించు కవిగంగన్నా 96

నియమం లేకుండా ప్రతి
కే యనుకము గమకము నిండు కీర్తులు మనమై
భయమంటే భావమెరుగ
కే యముని పడిపించవలయు కవిగంగన్నా 97

లయఘంటా రావాల స
మనమిదిగో పగ్గటిలె మాయాజాలాల్
పయనించి హిమ గిరులలో
గయ కొట్టుచు వడి ధ్వనించె కవిగంగన్నా 98

శాంతి రాధాంతము మరి
శాంతి సిద్ధాంతము వరుసన్ గలిపేసే
పంతం లోనే పుట్టును
కాంతిచ్చటల సమశాంతి కవిగంగన్నా 99

గుండెలు బండలుగా రా
బండలు గుండెలుగ జేయు ప్రతిభల్ గల యీ
దండ శ్రమించెడు వారికి
గండము ట్రాన్సెషను లోన కవిగంగన్నా 100

శృంఖల భంగములో శో
కాంకము ముగియ పయనించి ఆర్తజనాభుల్
బింకము చూపెడి వోటున
కంకాళము గర్జి సేయు కవిగంగన్నా 101

అన్నము తింటూ ఇది కా
దన్న మిదే శూన్యమనెడి యింబర దృష్టల్
తన్నులు తింటే నీ తెలి
గన్నుల కెందుకు నిశీధి కవిగంగన్నా 102

పల్చని ప్రేమలో గవి
తొల్చిన జన రక్త శాగా తోపుల వీలన్
దాల్చి జయించుటతో ఈ
కల్చర్ నా ధర్మపత్ని కవిగంగన్నా 103

హర్తలు మానన ధన మన
భర్తలు బంటలుగ గూడి ఘట్టు కలాస్తో
బెర్తుల పై వసియించెడి
కర్తవ్య వ్యధలు చాలు కవిగంగన్నా 104

రెక్కలు ముడుచుకు పోనన్
 దిక్కులు చూస్తారేదేల దివ్యమ లాగా
 నిక్కి కనవడడె నెత్తురు
 కక్కిన యీ బక్కరైతు కవిగంగన్నా 105

జీవిత సాధం నిన్నే
 సేవించెడునట్లు జేసి శేషప్రశ్నల్
 భావించబోక నడిచిన
 కావగలవిట జగశాంతి కవిగంగన్నా 106

భగ్గుం శ్మశాన భగ్గుం
 భీష్మించుకు పోయినట్టి భీషణ రుధిర
 శ్మశ్మంలో జీర్ణించెడి
 కశ్మల శేఖల చరితు కవిగంగన్నా 107

మా యీ మహా శ్మశాన
 సాయని జరియించిన కవితా రావల్
 భాయిగా మృత్యుంజయపుక
 కాయము సిద్ధించగలదు కవిగంగన్నా 108

కలికత్తంక మహాధామ గంగరామ

తన రక్తరేఖ దిద్దిన

ఘనతర కవితా కళా వికాసము నిండన్

నను బెనిచినట్టి తండ్రికి

జనదే తనపాదమంటు శతకము గొనగన్

ఎన్నడో తలచిన ధర్మపన్నముల్నివి
 ఎన్నడో మలచిన శిల్పమిదిగదోయి
 ఎందుకో పడిపోదువీ యేటిలోన
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

1

అరవలు కుమతులనుకునే ఆంధ్ర తృప్తి
 ఆంధ్రులొట్టి లొట్టియలనే అరవ మృప్తి
 కలిసిపోవ తప్పదుగోరి గాలివాన
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

2

యుగయుగాలు ఘోషించిన యువకళక్తి
 సర్వనాశమై పోవుచో సంబరపడు
 నీ బ్రతుకు ఒక బ్రతుకేన
 నిజము చెప్పు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

3

నాతి కర్థము బానిస నాడు
 నేడు నీతి కర్థము అవినీతి నీకు
 అసలు ఈ రెలిటివిటీ కోరికి ఎక్కడుంది
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

4

ఏలు కన్నాపియనును కాడ్వెలు భావములు
జగత్తు నిది నిజము
కలుగబోదు నెగులబోదు మరేదైన నీతిబోధ
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

5

ఉన్నవిషయము

నే చెబుతున్నమాట నీకు నచ్చితేనే యిను
లేక బుద్ధితక్కువెందుకంటే చారి తప్పు కథ్ఫు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

6

నాకు వద్దురా నాయనా లోక గాధలని
విసుక్కున్నమాత్రాన

జనులను పదిలేసిపోవునా వ్యధలు దురాశగాక
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

7

ఒక్క చెట్టు నాళ్తే చాలు

గుక్కనిండిపోయినంత తిండి దొరికిపోవు గాన
భయము లేదను ఆహారమంత్రమున్ని
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

8

నాయకుడవు కావాలని

నాడి గొణిగి కోరిక పుడితే

తెల టోపీ దికాబు చాలు

పిచ్చి ప్రజాశ్వాన్ని తోలగలవు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

9

ఒక్కసారి నాయకుడివై మెక్క గలిగినావా

ఇక ఫరవాలేదు

తాన తండ్రినాన యనవచ్చు మరి యే యిజాని కైన

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 10

సోషలిష్టువైతే నీవు

వేషభాషలన్ని మార్చినక్కరలేదు

కొన్ని మాటలను విడబరిచితే చాలు ఘనత వచ్చు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 11

ఆరి పోవు దీపపు కాంతి

అతిగ నుండునన్న ఆర్యోక్తి నిజమయ్యె

కన్నులున్నప్రతి మనిషికినీ కాంగ్రెసు పట్ల భక్తి

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 12

వత్సర త్రయం లోపలే

మత్సరాలు ఎన్నియో పెరిగినవని ఎంచుకుమి

ఎన్ని గొంగళ్య వెండుక లేంగలవు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 13

ఎవరు ఎంత వాగేసినా ఏమి ఫలము

ఎవరి కా జవాబిచ్చెడి అవసరాలు

రాజ దండ ధర పటేలు రాజ్యమేలె

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 14

చీన జనుల గుర్తించినా
 సీమ దొరల స్నేహబంధము తెగగొట్ట నీరు గాన
 ఇండియా నాయకులు గొప్ప దండి మగలు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 15

నూ విదేశాంగ నీతియే మాన్యమైన దంచు
 ఏ ఉపన్యాసాలు దంచి వేసి చెప్పినా
 అంత ఎరుగని ముఘ్ఘ లెవరు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 16

బ్రతుక లేని వానికి తిడి
 బ్రతుక గలుగు వాని కీ బాధ వద్దని
 పట్ట పగలె చెప్పగలడట
 పుష్కంతి శేఖరుండు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ ! 17

ఒకొక సారి నా మనసేమొ
 తెకతెకమనిపోవు నీ తత్వ శాస్త్రపు సోగు జూచి
 అసలు పూర్ణ నరునికి తిండవవసరము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 18

మీరు ఎన్ని చెప్పిన నేమి
 మేము మటుకు మా మనసు లోని సూత్రాలు మ
 రువ లేము

కూడి కోసమే ఇంతగా గొడవ తగునె
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 19

తిండి తక్కువైతే మీరు
మెండుగా వ్రతములు జేయుడు
మన దేశ నవ్యత కొరకింత మాలిపు పని జేయ నిష్ట
పడర

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 20

నేను తెలివిగల మనిషి నే
మరేమి చెయ్యగల నూరికే వాగి వెయ్యగలను
ఇట్టి ఆఫీసు లనిన నే నీనడింతు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 21

ఆనలు శోరట
అందులో నగ్గి దొక్కె నంట
ఇంక దాగినదట ఆనవమ్మ
అప్పుడు నురి గాతులు వేయుటబ్బురింటె
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 22

కాంగ్రెసన నాటి కాంగ్రెస్సు కాదురన్న
ఇంటి పేరు కస్తూరి వారిగో? లోని
గబ్బిలాల కంపెన్న నా యబ్బి పోమె
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 23

గాంధీ గారి సత్యాగ్రహం గనిన
కలదు గాంధీని సత్యము
కడమ నాగ్రహమ్ము మాత్రమె గలుగు నీ యను
చదులను
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 24

నాయక వినాయకులు గల్గు నాడు
 మనకు పెట్టుబడి లేకయే సమకట్టు
 పెద్ద పెద్ద వ్యాపారు లందరి మించుదురట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 25

భరత దేశానికి చరఖా బుగఖ వదులు
 సంత వరకు మోక్షము లేదు
 అట్టి దినము వచ్చుటకు తెగవలెనెన్నో గచ్చ పాదలు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 26

పాత చింత కాయల పచ్చడి తనువుకు
 మంచి పథ్యము తినుడను
 వంచకకుల నాయకమ్మన్యతే మన నాధులు గద
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 27

పాత రోజులలో
 గోచి పాత రాయులే జగము నేలిరట
 ఇప్పుడి జనమ్మ లెందుకో
 పాత వాగన్న నేహ్య పడుట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 28

లోకమంత పోయిన గాని
 పాప్రధాని ఎన్ని కేక లేసిన గాని
 ఎన్నలేని సంపదల బొట్టు కాళ్ళీరు జారనీము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 29

కొత్తదైన స్వాతంత్ర్యము గుత్తకొనునుగాక
నా పరువే పోవు గాక

విడువజాల కాళ్ళీరను జవహర్లాలు నెహ్రూ
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

30

అధికముత్పత్తి తేయుదు

అప్పటికన ఏదియు రెండు నాటికి

ఎట్టులైన దిగుమతుల బియ్యము మనము దినగ

రాదు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

31

చెప్పిడిది నెహ్రూజీ మరి చేయునదెవరో

ఇదున్నదే గదరా

గురుతర భాషలు విషయుని వంతు జగుప శ్రీలోలు

వంతు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

32

మిమ్ము మించు దద్దమ్మలు మేదిని గలుగరిది నిక్కము

నేను గాక మరి యెరులు

గలుగ రిట ప్లేట్సుమన్లను చలమి నెహ్రూ

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

33

ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చినా ఆగిపోయినా సరేగాని

గుజరాతు ఘోష చూడజాలని పటాలు

వారి రాష్ట్రము నొసంగు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

34

అన్నమెందుకు

సున్నమీ యన్నము దినరాదు

పెద్దన్న మంతులు రాజ్యమేలుతున్న రోజిని

వారిని దూరరాదు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

85

నా గొడవలో ఇరక వద్దు

జాగరణము సేయ వలసి వచ్చును సుమా

సేతు లంఘన మొనరింప దలంచు హనుమను నేను

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

36

నియమముల నెర్ర కోనేటి నీట గలిపి

వరతు లేకుండ బ్రతుక నే సాహసింతు

బ్రతుకు కోసమని ముఖారి పాడ లేను

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

87

ఓట్ల పోలింగు లోపలి గట్లు తెచ్చి పొంగు జనము

పోలీసు నూలింగు హెచ్చు

నీ డెమోక్రసీ పరదాల పాడిలోన

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

88

తెలివిని కరణము లిట ఘనులని

తెలియపరచిన పురుషు డనయుము మనకొరకని

రాజ గోపాలు డాంగజ పూసగాడు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

89

అంధ్రరాష్ట్రము రాదని అడలెదరిట
దానికుండిలే కారణ మో నిరీహ తేజలార
మీనెత్తురు తెలుసుకోండి
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 40

కేంద్ర మంత్రిల బుద్ధికి నుంద్రీ ఫణిత పట్టటయు
నాంధ్రరాష్ట్రము వచ్చుటయును
జరిగిన జరుగ గలదేమో చచ్చు వెనుక
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 41

టంగుటూరను వాసపు బొంగు ప్రేలు
రంగు లీను రంగా
కళా మ్రొంగు కళలు
అయ్యదేవర సంతత్వ మావ హించు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 42

అశ్వినీ భరణి కృత్తిక
అరయగమరి ఉత్తరాషాఢ ఆరుద్ర ఉత్తరయును
పూష గోహిణి లే మన వేష కవులు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 43

మాది ఆ స్వర్గమును గాదు
మరి సరకము దానికి మునుపే గాదు
మధ్యమ త్రిశంకు స్వర్గమని చెప్పు ఫీరుండు జైప్రకాశు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 44

మాట కోసమే గాని

నాకీ టమారమెందు కన లపోజివను లేదిందు గాన
నే సపోజివన్ కొరకను నేత రన్న
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 45

సిగ్గు లేని వేదాంత శాస్త్రీలు

ఎగ్గు లేని రాజకీయాల భూజానులు
గలరీ భరత దేశ భాగ్యము నేమనందు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 46

విధవ పెండ్లిండ్లు జేయగ వీలు లేదు

సధవ పెండ్లిండ్లు జేయుట సాగ నీరు
అధవ పెండ్లిండ్లు జరుపుట కర్థమేమి
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 47

సెనులు వాని కన్నను మ్రొంగు సరుడు

దొడ్డ యనుట నిజమే గదన్నయ్య
మన తలలను దూకు నీ నేత మనకంటె దొడ్డ గాదె
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 48

ఈ ఉపన్యాసముల కేమి

ఎంత లీజరు గలిగిన సంత బసము కరిగెడు నట్లు
వాగ వచ్చును రొచ్చుకు నాగ వచ్చు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 49

రాజ్యమది వీర భోజ్యము
 రాజులకగు గొప్ప తనముల కాలాన
 ఇప్పుడు మరి రాజరికము వాగ్భోజ్యము రామకృష్ణ
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 50

చీకటి బజారు వర్తక మీ కరణిని సాగ రాదని
 బుగ్గలు సాగదీయు వారలే
 సంజ చీకటి వర్తకులట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 51

బ్లాకు మార్కెట్టు పోగొట్టి
 చాకు బట్టి గొంగ లందరి తెగగోయ కున్న యెడల
 గోకి నట్టి పుండగు నిది కాకి తిండి
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 52

గాంధీ గారు కన్ఫ్యూట్‌లు కాల దన్ను మనగ
 ఎదిరించి చెప్పట శునత రిన్న
 అవసు కమిటీ దేచ్చు నధ్యక్షి పరివి
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 53

ధనము నాశమొందును గాని
 గౌనము చర్య ప్రబు దీక్షయు నో మానవా
 హృదంతరాళములలో అనంత స్థిరముగ వెలుగు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 54

హైదరాబాదు తాను ముందంజ వేసి
 సంస్కరణ మొనరింప వే నాగె నోయి
 కాగితాల మాత్రానికి ఖాతరేల
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 55

చేసినను చెయ్యకున్నను
 చేసినంత మాట చెప్పిరి చాలును
 బాసకేమి ఎన్ని జేసి తప్పగ లేదు నిన్నమొన్న
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 56

మనకు న్యవసాయ సంస్కారమనిన మంట పుట్టకొచ్చు
 సంస్కరణపు బుద్ధి పుట్ట
 సంస్కరించెద వెట్లు సంస్కార శూన్య
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 57

అచ్చు గుడ్డినట్టగుపించె ఆర్జు జూడ
 దాని యాదర్శమున కేమి తక్కువ
 మనొక భయమున్నదదే సెల్లు కండెమింగు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 58

అసలు మారాజకీయవారసుడు నెహ్రూ
 కొనరు మాత్రమే మొదలిడి పనరు పూసి
 విసవిన పటేలు ప్రజకు తొనెనరు పెట్టె
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 59

ఎంత సేపేంటి

గడియలో వంద స్టేటుమెంటు లైన
కేంద్ర గవర్నమెంటు మంత్రి శేఖరులు
మహోద్దండులు చేయగలరు.

కలికళంకమహాధామ గంగరామ 60

రాజమండ్రి లో యుద్ధము రాజుకుంది
పాలడబ్బా ఖరీదులో గోల పుట్టె
అందుకు కొరినూ యుద్ధమే అంజనమట
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

61

ఇనుప గజ్జెల తల్లి కరుణ గలిగిన
భయము లేదైదు రాళ్ళకు పసి శిశువుల
నమ్ము కథనమ్ము వినిపించు నప్పు ఓప్పు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

62

నాకు తెలివి లేదని ఒప్పు కోక
ఏమి చెయ్యమంటారు
మరి వాడు చెప్ప వీడు చెప్ప
నేనైతి కంపెనీ చెప్ప వోలె
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

63

తెలివి గలిగిన కాలేజీ తెగడ వలయు
బుద్ధి గలిగిన భార్యను పొగడ వలయు
మనసు కుదిరిన సిగరెట్టు మాన వలయు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

64

లేత సాగకాయ కోతకు లెప్పు నీవు
 నేర్పు గంగు వారెందరో నిండి నారు
 నై జమిదియె నీకీ నాటి భోజనమ్ము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

65

మనుషులకని సంఘ మొకటి మన గలిగిన నాడు
 పశువుల కొరకగు పాడు సంఘ మేల లేదు
 ఈ మాయల జాల మేమి
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

66

పాత సంఘపు సంస్కృతి
 పారు లేని చింతపల్లి పుగాకట
 కంత లేని దంట
 నాకెత్తు నరికాలి మంట తలకు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

67

ఈ కవిత్వపు పైత్యము
 నీకు నెత్తికెక్కినది గదా
 దీని కా కమ్మ మందు గలదొ లేదొ
 జాలన్నా కు బోవలయునేమొ
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ
 తరణి తేజంబొకింతయు తగ్గ లేదు
 వసుసగా మింట తొరకల్ దొరలలేదు
 విప్లవ పథమ్ము చేజేత వీడ నేల
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

68

69

తెలియని మనిషి నెట్టులో తేర్చ వచ్చు
 తెలియు మనిషి సందేహముల్ తీర్చ వచ్చు
 తెలిసి తెలియని మనిషిని మలచలేము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

70

బుద్ధి లేని వానికి బుద్ధి పుట్ట బోదు
 బుద్ధి గలుగు వానికి బుద్ధి పోవ లేదు
 బుద్ధి గలిగియు లేకున్న బుద్ధు డగును
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

71

చచ్చిన మొగుడు చావగ
 పచ్చి యవ్వనమ్ము పొంగెడు కోర్కెలు
 నాతి నంట రాదట
 తలకాయ గలదో బోధకులకు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

72

ఆడదానికీ మగవాడికీ
 డవాలు తప్ప తేడాలు లేవని తలచు నాడు
 నాల్గు గోడల నీతులు నాశమొందు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

73

చదువు కాలేజి లో నైన సతికి నల్ల
 జైలు దాని కంటెను మంచి చదువు నేర్పు
 వట్టి బుద్ధి హీను లగుట గట్టి మాట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

74

దేవుడొక్కడే ఉన్నచో దేవులాటలేల

ఎందులకీ బుద్ధి లేని తనము

చాలు మీబోధ నామైము జాలు వారు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

75

విని విని వినుగు బుట్టును

వీరి బోధలింక వినరాదు

రాముడు లంక లోన రాజ్యమేలిన

తెలివియు పూజ్యమగును

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

76

అన్నపూర్ణ యట మనల గన్న తల్లి

అన్నము కరువై పడుదుము బన్నములట

రామను గల దేశపు వృద్ధి రాత్రి పూట

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

77

ఆంధ్రులందరు నాటకా లాడ గలరు

తమిళు లందరు సాంబారు త్రావ గలరు

బ్రాత్రరాహులు విప్లవ మాప గలరు

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

78

రామ రాజ్యము రావలె

మేము చేయు కార్య మంతయు నందుకే గాక యున్న

వన మహోత్సవ మొనరించి వాగ గలమె

కలికళంకమహాధామ గంగరామ

79

మనము గొప్ప వాళ్ళ మనగా వినరు మీరు
 మన అళోకుడు బుద్ధుడు ఘనాడు గాంధీ
 గొప్ప వాళ్ళని గొంతెత్తి చెప్పగలము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 80

మందుకై నా నడువ వలె
 అంద లేక పోయిన వెనుక కై నను మొగ్గ వలెను
 గాని రైదునైపుల చూపు గలుగ రాదు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 81

బద్ధు కంటోలు గావలె
 భారతీయ జనులభిక్షముగ నుత్పత్తి జరుప వలయు
 అప్పుడు జరుగ గలదట అభ్యుదయము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 82

పర్తమాన కాల మనుష్య పర్తమాన
 మందుకున్న రోగాలకు నుందులేదు
 నుంచు లేదన్న డాక్టర్లు మనగ లేరు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 83

తప్పు తెన్ను గలుగుటయే గొప్ప తప్పు
 తప్పు లేదని చెప్పిన మెప్పు వచ్చు
 ఇట్టివి గవర్నమెంటు లో వెట్టి పనులు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 84

కటము సమరాల మనుషు లాట బొమ్మ లంట
 కలియుగ పాశుపతాస్త్రమంట
 వివిధ దేశ వినాయకలో వీరులంట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 85

చచ్చిన శవము కొరకని
 చాపలేని శవము లేడ్చును
 కుండలాల్ చెవుల గుట్టి
 శాస్త్రు లేడ్చురు చచ్చిన శాస్త్రములకు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 86

తెలుగు వారిలో పట్టాభి పలుకుబడిని
 ఎంచి చూచుట కష్టమై దెట్టులనిన
 ఇంటి మక్కను జేరనీ దింటుకుక్క
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 87

శని వహించిన వారికి
 శ్రమలు వీడు నేడు సంవత్సరాలలో
 పాడు మంత్రి సత్తములు కొందరు విడరు చచ్చు
 వరకు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ. 88

ఇహము నిజమని తేలిన దెన్నడో
 కనీనిక కదలి పోవు మనీషు లంత
 దాచి బెట్టి బోధించిరి తమ ఘనతలు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ. 89

వేద బాహ్యులు వీరని బోధ జేసి
 వేద వారికని చితులు పేర్చి నారు
 కడకు వారు జూడగ తామె గాలి నారు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

90

తెలుగు పెదలు సినిమాలు దీయ లేదు
 కాని ఇల్లిటగేటులే మేని డబ్బు
 గలుగు సంతలోననె దీయ గలుగుదురిట
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

91

అప్పకవికి తెలుసునులే పప్పు చారు
 గొప్ప కవులు గలగు వారి గొప్ప తనము
 చిన్నయ నవసూక్తి చాల చిన్న తనమె
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

92

తిరుపతియు వేంకటేశ్వర లీర మంచు
 మొదలు బెట్టి శ్రీశ్రీ దాక
 మోడు తెన్నియో చిగిర్చిన కవితకు పేచి లేదు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

93

కృష్ణశాస్త్రికి ఊర్వాశి కీర్తి దెచ్చె
 అంతలో నారి పోయెడు
 సంత కారి కవిత వ్రాయు వారెందరో గలరు నేడు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ

94

జీవితపు ఔడారిని రేగు చీకు ములు
బ్రర బోగము దైపోవు బోగ మిట్టి
రోగమే పరపంచ నుద్యోగ మయ్య
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

95

భూమి పుట్టినప్పటి నుండి బోధ జేసి
మనిషి పుట్టినప్పటి నుండి మాటు కేగి
తెలివి రాగ అదృశ్యుడై దేవు డేగ
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

96

అవసరాన్ని బట్టి మనిషి
అనుగర్పించి తిరుగును
తిరిపెనుత్తును తిండి కొరకు
కాని తన యహంకారము కరుగ నీడు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

97

మానవుడికి స్వార్థము లేక మ్రోనుకుండు నే
అబద్ధాలు చెప్పట
నీకు నాకు అందరికీ
అలవాటులో అందుబాటు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

98

నిన్న సంగతి ఏమిటో నీవెరుగవు
నేటి బాధలో పడలేవు నీవు
గాన లేపటికని యన్నించుము మాపకడనె
కలికళంకమహాధామ గంగరామ

99

తత్స శాస్త్ర మన్నంతలో ధర్మ బోధ యని
చటుక్కున వాగుదు రన్న వట్టి మాట
ధర్మ మనగ బుద్ధి మాంద్య మయ్య
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 100

మన తెలంగాణ మాగాణమున గలవు
నిజముగ బంగారు పంటల చాళ్ళు
సాగు జేయు వాడొకడే తక్కువోయి దేవ
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 101

తెలివి తేటల యందు
ప్రాచ్యులు ఘనులని తెలియ వలయును
మనము సుధీ నిధులము
వాగ గలుగుట గొప్ప నిర్వాకము గద
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 102

రమణ ఋషికి కూర్చుండుట
రాజితముగ నేర్చిన నరుడే పూజ్యుడు
నేటి లోక మిట్టి స్తంభు మాష్ట్రరకు నిరవు లెండి
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 103

బ్రతికి సంత కాలము
మన పౌరుషమ్ము మంట గలవని విధమున మనగ
వలయు

చచ్చు నాడు మనిషి వోలె చావ వలయు
కలికళంకమహాధామ గంగరామ 104

ఈ జగత్తెందుకో మరీ
 మోజులేని రాజకీయాల కొంగొత్త మేజువాణి
 చోటు లేని సినిమా థియేటరు రయ్యె
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 105

చివరిదిది పాత వాసన చీలికలకు
 మొదటిదిని కొత్త వాసన మోతు బరికి
 పాత కొత్తల మధ్యలో కోత నిజము
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 106

మానవుడు దేవుడేనని మరువ రాదు
 విప్లవోదేక వేదన లీడ రాదు
 కవులు పుట్టు దేశము వెరుకబడ రాదు
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 107

దివిజ లోక భయంకర పవర మిద్ది
 మనుజ శుభంకరానంత మధన మిద్ది
 రక్త జలపాత మేళన రాగ మిద్ది
 అగ్ని సింహాసనాసీన రాజి యిద్ది
 కలికళంకమహాధామ గంగరామ 108

స వ ర ణ

పీఠిక, రెండవ పేజీ మొదటిపంక్తిలో 'అనవసరమైన' బదులు
'అనవసరమైన'-7 వ పేజీలో 4 వ పద్యంలో 'మనసేగద ఓ'

